

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

25 maart 2009

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Dirk de Kort, Robert Voorhamme, Carl Decaluwe en Marc van den Abeelen,
mevrouw Fientje Moerman en de heer Jan Roegiers –**

**houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern
verzelfstandigd agentschap nv Vlaamse Havens
en houdende wijziging van het decreet van 2 maart 1999
houdende het beleid en het beheer van de zeehavens**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. ALGEMENE TOELICHTING**1.1. Noodzaak van de uitbreiding van de toegang tot de Vlaamse havens**

Onze zeehavens zijn een van de belangrijkste motoren van de Vlaamse economie.

Om de nautische toegang tot de Vlaamse zeehavens te verbeteren, is de uitbreiding van de maritieme toegang door de realisatie van drie nieuwe zeesluizen zowel in Antwerpen (Linkeroever), Zeebrugge als Gent op korte termijn noodzakelijk. Een verdere uitbouw van de havens – die rechtstreeks en onrechtstreeks zorgt voor ruim tienduizenden jobs – is immers zeer sterk afhankelijk van de mogelijkheid om de grote schepen zonder tijdverlies te ontvangen. Bovendien brengt de afhankelijkheid van één sluis ook risico's met zich mee. Daarom is een ambitieus investeringsprogramma nodig waarbij zo snel mogelijk deze noodzakelijke extra maritieme infrastructuur wordt gerealiseerd. De drie projecten (aanleg zeesluis Antwerpen (Linkeroever), Zeebrugge en Gent) staan ook al vermeld in het regeerakkoord. Een dergelijk investeringsprogramma sluit ook naadloos aan bij de wens van de regering om infrastructuurnoden versneld weg te werken en zo de economie te stimuleren en de werkgelegenheid in de betrokken sector te bevorderen. Bovendien past deze ontwikkeling in een algeheel mobiliteitsbeleid waarbij we het vervoer per schip promoten. De uitbreiding van de maritieme toegang is ook heel belangrijk in het kader van de bedrijfszekerheid en de toegankelijkheid van de betrokken havengebieden die dan niet meer zullen afhangen van één toegang.

Dit voorstel van decreet beoogt het kader tot stand te brengen dat de Vlaamse overheid in staat moet stellen om zo spoedig mogelijk efficiënt over te gaan tot de realisatie van de drie bovenvermelde nieuwe zeesluizen.

1.2. Structuur

Er bestaan verschillende mogelijkheden om een dergelijk programma te realiseren. De realisatie van de infrastructuur kan via de klassieke weg van over-

heidsopdrachten, een pps-constructie (publiek-private samenwerking), of via een overheidsbedrijf.

Klassieke overheidsopdrachten: Een dergelijke uitvoeringswijze vereist dat op zeer korte termijn zeer belangrijke middelen worden vrijgemaakt en dat voldoende capaciteit wordt vrijgemaakt om de projecten te ontwikkelen en te beheren.

Pps-constructie: De realisatie van de infrastructuur via grote pps-constructies is evenzeer denkbaar. Vereist is een voorafgaande afweging waarbij wordt gekeken of een dergelijke realisatiewijze efficiëntievoordelen en meerwaarde kan genereren ten aanzien van klassieke aanbestedingen. Ook hier zal uiteraard capaciteit moeten worden vrijgemaakt. De hogere complexiteit van dit type van procedures zal bovendien externe ondersteuning vergen. Er moet rekening worden gehouden met het feit dat zeer grote projecten vandaag niet meer zo gemakkelijk met privémidelen kunnen worden gefinancierd als gevolg van de huidige liquiditeitscrisis.

Privaatrechtelijk overheidsbedrijf: De realisatie van de infrastructuur kan ten slotte ook via een privaatrechtelijk overheidsbedrijf. Het opzetten van een dergelijke structuur, naar analogie met bijvoorbeeld het huidige Aquafinmodel, kan een aantal voordelen met zich meebrengen. Ten eerste is het mogelijk een dergelijke constructie op te zetten en opdrachten toe te vertrouwen zonder dat de wetgeving inzake overheidsopdrachten hoeft te spelen tussen het Vlaamse Gewest en het privaatrechtelijke overheidsbedrijf. Dat biedt de mogelijkheid stap per stap te werken, wat de efficiëntie en de snelheid van realisatie zal bevorderen. Ten tweede kunnen er mogelijkheden ontstaan om de belasting over de toegevoegde waarde (btw) te recupereren, op voorwaarde dat er een sluitende fiscale ruling is. Ten derde kan het vehikel zo worden opgezet dat het niet hoeft te worden geconsolideerd met de Vlaamse overheid.

Naar analogie van bestaande privaatrechtelijke overheidsbedrijven kan immers een structuur worden opgezet waarbij het privaatrechtelijke overheidsbedrijf vergoedingen zal ontvangen van de havenbedrijven voor de terbeschikkingstelling van de drie nieuwe zeesluizen. Het is een vorm van gebruiksvergoeding waarbij het betreffende havenbedrijf betaalt a rato van het gebruik dat van de infrastructuur wordt gemaakt (zie drinkwatermaatschappijen die voor rekening van hun klanten betalen aan nv Aquafin voor de waterzuivering van het verbruikte water). Een dergelijke terbeschikkingstellingsvergoeding zal voor recurrente inkomsten zorgen binnen de

vennootschap, wat van cruciaal belang is voor het aantrekken van een private financiering (zie volgende paragraaf).

Indien een privaatrechtelijk overheidsbedrijf wordt opgezet dat bepaalde infrastructuur zal moeten ontwikkelen en realiseren, dan zal, naast de kapitaalinjectie door de aandeelhouders, een private financieringspartner of club van financieringspartners benaderd moeten worden om de totale kostprijs van de realisatie van elk van de nieuw aan te leggen zeesluizen te financieren. Die financiering kan op verschillende wijzen worden gerealiseerd. Ten eerste kunnen via een klassieke financiering middelen worden aangetrokken. Er wordt in het bijzonder gedacht aan leningen bij banken, eventueel obligatieleningen. Vervolgens kan voor de financiering eventueel de helft van de middelen worden aangetrokken via de Europese Investeringsbank.

1.3. Nv Vlaamse Havens

Het garanderen van de toegankelijkheid van de Vlaamse havens is van fundamenteel belang voor de Vlaamse economie en behoort tot de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

Er is een zeer duidelijke vraag van de havenbedrijven en de betrokken regio's om voor een grotere toegankelijkheid van de bovenvermelde havens te zorgen. De toegankelijkheid van de Vlaamse havens vrijwaren, vergt enorme budgettaire inspanningen van het Vlaamse Gewest. Rekening houdend met de grote druk van deze taken op de Vlaamse begroting enerzijds, en het belang van deze activiteiten voor de Vlaamse welvaart anderzijds, wordt via dit decreet ervoor gekozen de uitbreiding van de maritieme toegang tot de havengebieden te organiseren volgens bedrijfseconomisch verantwoorde principes. Er wordt daartoe overgegaan tot de oprichting van een rechtspersoon met de vorm van een naamloze vennootschap van privaatrecht. Dat houdt in dat binnen of onder deze rechtspersoon alle uitgaven en inkomsten zullen worden verenigd die betrekking hebben op de ontwikkeling van de maritieme toegang tot de drie havengebieden. Op die wijze wordt één rechtspersoon verantwoordelijk voor de aansturing van de uitbreiding via nieuwe zeesluizen van de maritieme toegang tot de havengebieden, hetgeen de beste waarborgen biedt voor de coördinatie van de projecten en een snelle uitvoering. Daarbij zal deze nieuwe rechtspersoon voor elke nieuw aan te leggen zeesluis een

afzonderlijke dochteronderneming oprichten, zodat ook een duidelijke (financiële) relatie ontstaat met de respectievelijke havenbedrijven en de door hen te betalen vergoeding voor de terbeschikkingstelling van de respectievelijke sluis vanwege nv Vlaamse Havens door middel van haar betrokken dochteronderneming.

De nv van privaatrecht Vlaamse Havens (verder de 'nv Vlaamse Havens') waartoe dit decreet onder andere de machtiging tot oprichting verleent, heeft als missie het realiseren en ter beschikking stellen van drie sluisen, meer specifiek de realisatie van de uitbreiding van de maritieme toegangswegen tot het havengebied van Antwerpen, het havengebied van Brugge-Zeebrugge en het havengebied van Gent door middel van de aanleg en de terbeschikkingstelling aan de havenbedrijven van de nieuwe zeesluizen en aanhorigheden binnen hun havengebied. Dat betekent dat voor al die taken de nv Vlaamse Havens zal optreden als aanbestedende overheid voor de verwezenlijking van haar opdracht en maatschappelijk doel.

De nv Vlaamse Havens zal ook de inkomsten innen die gegenereerd worden uit haar activiteiten, met name een vergoeding voor de terbeschikkingstelling en het gebruik van de nieuwe sluisen.

Wat de rechtsvorm betreft, is gekozen voor een privaatrechtelijke EVA (extern verzelfstandigd agentschap). De oprichting van de nv Vlaamse Havens biedt het Vlaamse Gewest derhalve een flexibele organisatie die zowel de voorbereiding, de financiering en de uitvoering van de bovenvermelde projecten kan helpen verwezenlijken. Tegelijkertijd zal voorzien worden in een aangepaste controle op de werking van de nv Vlaamse Havens in een samenwerkingsovereenkomst. De structuur van een naamloze vennootschap biedt ruime mogelijkheden inzake flexibiliteit, samenwerking en het aanhouden van participaties in of vanuit andere rechtspersonen.

1.4. Toetsing aan de criteria voor verzelfstandiging

De oprichting van de nv Vlaamse Havens binnen de vernieuwde Vlaamse overheidsstructuur als privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap moet verantwoord worden aan de hand van de criteria die in het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid zijn opgenomen. Tot de oprichting van een dergelijk verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid

kan pas worden overgegaan als hiervoor duidelijke functionele redenen bestaan en er een toegevoegde waarde door gegenereerd wordt. Uit wat voorafging en wat zal volgen, blijkt zeer duidelijk dat er voldoende functionele redenen en voordelen bestaan om de rechtsvorm van een private nv te hanteren.

1. Er is een voldoende massa uitvoeringstaken aanwezig voor het agentschap. De opdrachten van de nv Vlaamse Havens worden opgesomd in artikel 4 van het voorstel van decreet. Ter illustratie van de omvang van haar toekomstige taken, moet vermeld worden dat het project betreffende de aanleg van de zeesluis in Antwerpen (Linkeroever) geraamd wordt op 625 miljoen euro, inclusief btw. Voor de drie projecten samen wordt de totale investeringsbehoefte geraamd op 2 miljard euro. De taken die gerelateerd zijn aan het realiseren van de projecten zijn bijvoorbeeld de inwinning van adviezen van allerhande instanties, het opstellen van een bouwvergunningaanvraag, het uitwerken van een openbare aanbesteding, voorzien in de nodige financiering, voortgangsbewaking en de aanleg van de zeesluizen en de terbeschikkingstelling. Daarenboven zal het project voor de aanleg van de extra zeesluis voor het havengebied Gent gerealiseerd moeten worden in samenspraak met de Nederlandse overheid door middel van de eventuele oprichting van een specifieke vennootschap aangehouden, direct of indirect, door de nv Vlaamse Havens en de Nederlandse overheid.

2. De meetbaarheid van de producten en diensten van de nv Vlaamse Havens kan zonder meer gegarandeerd worden. Aangezien het product en de dienst bestaan in de aanleg, de financiering en de terbeschikkingstelling aan de havenbedrijven van de nieuwe zeesluizen en aanhorigheden, kan men op elk moment van het project kwantitatief en kwalitatief meten in welke fase van het project men is, bijvoorbeeld in de voorafgaandelijke advies- en overlegfase met de betrokken partijen, de gunningsfase, de financieringsfase, de aanlegfase, de terbeschikkingstellingsfase enzovoort.

3. Een derde voorwaarde om een extern verzelfstandigd agentschap te kunnen verantwoorden, is de relatie met het Vlaamse Gewest.

Ten eerste wordt de nv Vlaamse Havens opgericht of mede opgericht door het Vlaamse Gewest met een belangrijke kapitaalsinjectie van om en bij 120 miljoen euro, waarbij het Vlaamse Gewest meerderheidsaandeelhouder zal zijn.

Vervolgens moet de nv Vlaamse Havens het goedgekeurde ondernemingsplan en jaarverslag bezorgen aan de Vlaamse Regering, die deze documenten ter kennis brengt van het Vlaams Parlement. Op deze manier is er voldoende transparantie over de plannen en prestaties van de nv Vlaamse Havens.

Tevens zal het beheer en het toezicht in detail verder worden uiteengezet in de samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de nv Vlaamse Havens, zoals in een omstandig verslag en een rapportering over de activiteiten en progressie van de projecten en opdrachten van de nv Vlaamse Havens, en in andere afspraken over bepaalde prestaties en rapporteringen die het Vlaamse Gewest verwacht in ruil voor zijn kapitaalsinjectie en terbeschikkingstelling van eventueel personeel, infrastructuur en andere middelen.

4. Ten slotte moet nog een afweging worden gemaakt om na te gaan of de doelstellingen niet op dezelfde wijze gerealiseerd kunnen worden via een publiekrechtelijk vormgegeven externe verzelfstandiging. De keuze voor een privaatrechtelijke organisatie ligt echter voor de hand.

De belangrijkste motieven voor een privaatrechtelijk statuut zijn:

1° het stimuleren van initiatieven tot samenwerking met of betrokkenheid van andere ondernemingen. Een privaatrechtelijk vormgegeven agentschap is makkelijker herkenbaar als partner in een private omgeving. Dat kan de private ondernemings-, bank- en investeringssector er sneller toe aanzetten tot samenwerking met de nv Vlaamse Havens over te gaan. Onder meer voor bepaalde commerciële of financiële operaties of voor pps-formules biedt deze vorm extra voordelen;

2° de noodzaak of wenselijkheid van een doorgedreven onafhankelijkheid. Bij privaatrechtelijke vormgegeven agentschappen is elke vorm van publiekrechtelijk toezicht afwezig. De controle die het Vlaamse Gewest kan uitoefenen, volgt volledig de bestaande privaatrechtelijke technieken die de controle regelen van de aandeelhouders ten aanzien van het bestuur (benoeming en ontslag, kwijting enzovoort). Dat garandeert in beginsel een verregaande onafhankelijkheid en zelfstandigheid. Het uitvoeren van de opdrachten, toegekend aan de nv Vlaamse Havens dient inderdaad in een zo onafhankelijk mogelijke omgeving te kunnen gebeuren, los van 'politieke invloeden'. Het

moge wel duidelijk zijn dat omtrent de uitvoering van deze opdrachten de nodige afspraken worden gemaakt met de Vlaamse Regering en in casu de bevoegde minister, vast te leggen in een tussen beide partijen af te sluiten samenwerkingsovereenkomst;

- 3° de noodzaak of wenselijkheid de beleidsuitvoering op bedrijfseconomische wijze te realiseren onder werkingsvoorwaarden die dezelfde zijn als die voor soortgelijke marktspelers. Voor de nv Vlaamse Havens is het effectief belangrijk haar activiteit te kunnen vermarkten, zijnde haar activiteiten leunen dicht aan een marktconforme activiteit, die de onafhankelijke privaatrechtelijke vennootschapsvorm rechtvaardigt. De privaatrechtelijke vennootschapsvorm is bijvoorbeeld voor (buitenlandse) banken en investeringsvehikels veel transparanter en beter bekend op het vlak van de informatie (boekhouding, jaarverslag enzovoort) wat voor het aantrekken van kapitaal en leningen erg belangrijk is;
- 4° het uitvoeren van de missie en opdrachten van de nv Vlaamse Havens, door gebruik te maken van de flexibiliteit en herkenbaarheid van de privaatrechtelijke nv, zal ervoor zorgen dat de opdrachten snel gerealiseerd kunnen worden, wat enkel en alleen maar zal leiden tot de bevordering van de economie en de werkgelegenheid;
- 5° de toegankelijkheid vrijwaren van de Vlaamse havens vergt enorme budgettaire inspanningen van het Vlaamse Gewest. Rekening houdend met de grote druk van deze taken op de Vlaamse begroting enerzijds, en het belang van deze activiteiten voor de Vlaamse welvaart anderzijds, wordt via dit decreet ervoor gekozen de uitbreiding van de maritieme toegang tot de havengebieden te organiseren volgens bedrijfseconomisch verantwoorde principes, namelijk de oprichting van een naamloze vennootschap van privaatrecht. Deze holdingentiteit zal door middel van de op te richten dochterentiteiten per zeesluis, alle uitgaven en inkomsten aansturen die betrekking hebben op de uitbreiding van de maritieme toegang tot de havengebieden en zal als rechtspersoon op transparante wijze verantwoordelijk zijn voor de optimalisering van de uitbreiding van de maritieme toegang tot de havengebieden, hetgeen de beste waarborgen biedt voor de coördinatie van de projecten en een snelle uitvoering. Door de oprichting van de dochterentiteiten per zeesluis wordt

bovendien gegarandeerd dat er sprake is van een extra transparantie inzake de financiële middelen en de (financiële) nadere regelen voor terbeschikkingstelling aan de respectievelijke havenbedrijven, zodat maximaal kan worden gegarandeerd en aangetoond dat er geen sprake is van kruissubsidiëring tussen de onderscheiden havenbedrijven.

1.5. Wijziging Havendecreet

Om het bovenvermelde kader tot stand te brengen, en de Vlaamse overheid in staat te stellen zo spoedig mogelijk en efficiënt over te gaan tot de realisatie van nieuwe zeesluizen, is een aanpassing van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (hierna vermeld als het ‘Havendecreet’) vereist.

Eerst zal de Vlaamse Regering in het Havendecreet worden gemachtigd de verantwoordelijkheid voor de financiering van de aanleg en de terbeschikkingstelling van drie nieuwe zeesluizen toe te vertrouwen aan de nv Vlaamse Havens, die bij de uitvoering van die taak haar dochterondernemingen die per sluis worden opgericht, zal betrekken.

Naast de kapitaalsinbreng door de Vlaamse overheid ten aanzien van de nv Vlaamse Havens, zal deze extra private investeringen aantrekken ter financiering van de te verrichten investeringen. Hierbij wordt ernaar gestreefd een deel van de investeringsinspanning door de private markt te laten dragen, om ervoor te zorgen dat de Vlaamse overheid niet alle kosten draagt voor de ontwikkeling van deze zeesluizen.

De nv Vlaamse Havens zal via haar dochterondernemingen de sluizen ter beschikking stellen van de betrokken havenbedrijven, die daarvoor een marktconforme vergoeding zullen betalen. Daartoe zal de nv Vlaamse Havens via haar dochterondernemingen een overeenkomst sluiten met elk van de havenbedrijven. De havenbedrijven zullen de daadwerkelijke bediening van de sluizen en de inschakeling ervan in de toegangsregeling van de havens behouden.

De havenbedrijven zullen van het Vlaamse Gewest eveneens toelagen ontvangen om de beschikbaarheidsvergoeding die ze aan de dochterondernemingen van de nv Vlaamse Havens moeten betalen, te ondersteunen. Bij het bepalen van de omvang van deze toelagen moet rekening worden gehouden met de draagkracht van het betrokken havenbedrijf en de

noodzaak van een gelijkwaardig speelveld. De daadwerkelijke beslissing van de Vlaamse Regering zal gebaseerd blijven op een gevalideerde maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Om deze reden wordt in het Havendecreet in de mogelijkheid voorzien om de hierboven omschreven uitvoeringstaken toe te vertrouwen aan de nv Vlaamse Havens, via haar dochterondernemingen.

2. COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

In dit artikel worden een aantal definities opgenomen. Tevens wordt verwezen naar gedefinieerde termen van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens, hierna het Havendecreet genoemd, en het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003.

HOOFDSTUK II

Machtiging tot oprichting van de nv Vlaamse Havens

Artikel 3

Deze bepaling machtigt de Vlaamse Regering om, namens het Vlaamse Gewest, een naamloze vennootschap van privaat recht op te richten of mee te werken aan haar oprichting. De nv Vlaamse Havens wordt dus niet gecreëerd door dit decreet. In dit decreet worden uitsluitend de krijtlijnen bepaald waarbinnen de Vlaamse Regering een dergelijke privaatrechtelijke vennootschap kan oprichten of kan meewerken aan de oprichting.

Indien de Vlaamse Regering gebruikmaakt van deze machtiging en de nv Vlaamse Havens effectief wordt opgericht, moeten de statuten van de nv Vlaamse

Havens niet worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering, maar enkel aan haar ter kennisgeving worden meegedeeld. De Vlaamse Regering zal echter, als vertegenwoordiger van het Vlaamse Gewest, een beslissende invloed kunnen uitoefenen op de vaststelling van deze statuten als enige aandeelhouder of meerderheidsaandeelhouder van de vennootschap.

Artikel 4

In dit artikel worden de missie en de taken van de nv Vlaamse Havens bepaald. Uit de bewoording is het duidelijk dat de missie van de nv Vlaamse Havens geen essentiële overheidstaak is en enkel een beleidsuitvoerende opdracht betreft, op het vlak van het realiseren en ter beschikking stellen van basisinfrastructuur ter verbetering van de maritieme toegangswegen tot elk havengebied. Het Havendecreet bepaalt immers dat het Vlaamse Gewest verantwoordelijk is voor het vrijwaren van de maritieme toegankelijkheid van de zeehavens. De nv Vlaamse Havens wordt bij dit decreet dan gemachtigd deze overheidstaak uit te voeren.

In §2 worden de taken van de nv Vlaamse Havens opgesomd. Er wordt verwezen naar punt 1 van deze toelichting betreffende de duiding van deze taken.

Artikel 5

In dit artikel wordt de nv Vlaamse Havens verplicht om een jaarlijkse financiële planning op te stellen. Met het oog op het garanderen van de financiële stabiliteit van de nv Vlaamse Havens en bijgevolg het realiseren van haar missie en opdrachten is een adequate thesaurieplanning essentieel. Deze planning zal uiteraard ook een belangrijk gegeven vormen in de onderhandelingen over de samenwerkingsovereenkomst die met de minister wordt afgesloten.

Artikel 6

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om personeelsleden en infrastructuur ter beschikking te stellen van de nv Vlaamse Havens ter realisatie van haar missie en taken. Deze bepalingen over de ondersteuning door het Vlaamse Gewest versus de in ruil door de nv Vlaamse Havens te leveren prestaties, zullen uiteraard een essentieel onderdeel uitmaken van de samenwerkingsovereenkomst tussen de nv Vlaamse Havens en de bevoegde minister.

Daarenboven worden de Vlaamse Regering en de nv Vlaamse Havens (inclusief haar dochterondernemingen) gemachtigd om zakelijke rechten op onroerende goederen van het openbaar domein toe te kennen binnen het kader van de missie en de opdrachten van de nv Vlaamse Havens. Hierbij kan men denken aan een erfpachtrecht op onroerende goederen van het openbaar domein waarop de basisinfrastructuur wordt aangelegd ten voordele van de nv Vlaamse Havens en/of haar dochterondernemingen overeenkomstig haar missie en opdrachten. Tevens wordt hierdoor de mogelijkheid geboden aan de nv Vlaamse Havens en/of haar dochterondernemingen om deze onroerende goederen waarop ze een zakelijke recht heeft verkregen, te bezwaren met zakelijke zekerheidsrechten zoals, zonder limiterend te willen zijn, een hypotheek of een hypothecaire volmacht. Dat alles zal de positie van de nv Vlaamse Havens en/of haar dochterondernemingen versterken in het verkrijgen van private financiering tot realisatie van haar opdrachten.

Het is belangrijk te vermelden dat de zakelijke rechten gevestigd kunnen worden voor zover ze niet onverenigbaar zijn met de bestemming van de goederen. Dat laatste moet als volgt uitgewerkt worden:

Overeenkomstig artikelen 10 en 11 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende publiek-private samenwerking (Pps-decreet) kunnen de Vlaamse Regering, voor het Vlaamse Gewest alsook de privaatrechtelijk vormgegeven EVA's zakelijke rechten vestigen op de onroerende goederen die behoren tot het openbaar domein, op voorwaarde dat, enerzijds, er sprake is van een bijzondere en omstandige motivering en, anderzijds, de gevestigde zakelijke rechten niet kennelijk onverenigbaar zijn met de bestemming van die goederen. Deze decretale machtiging geldt evenwel uitsluitend voor Vlaamse pps-projecten, te weten pps-projecten, zoals gedefinieerd in artikel 2, 1°, van het Pps-decreet, van de Vlaamse Gemeenschap, van het Vlaamse Gewest, van de IVA's (intern verzelfstandigde agentschappen) met rechtspersoonlijkheid en van de publiek- en privaatrechtelijk vormgegeven EVA's en die, na advies van het Vlaams Kenniscentrum PPS, door de Vlaamse Regering als Vlaamse pps-projecten worden erkend (artikel 2, 2°, van het Pps-decreet). Deze bepalingen bieden onvoldoende grondslag voor de nv Vlaamse Havens (en/of haar dochterondernemingen) om, ter uitvoering van haar doelstellingen en taken, over te gaan tot het vestigen van zakelijke rechten ten aanzien van de onroerende goederen waarop de basisinfrastructuur wordt gerealiseerd, voor zover dit nodig blijkt, zelfs buiten elk Vlaams pps-project om. Daarom wordt in dit voor-

stel van decreet voorzien in een afzonderlijke grondslag. Overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass. (2e k.) AR C.06.0086.N, 18 juni 2007) zullen de Vlaamse Regering of de nv Vlaamse Havens (en/of haar dochterondernemingen) slechts zakelijke rechten kunnen vestigen op de onroerende goederen die behoren tot het openbaar domein, indien deze rechten niet kennelijk onverenigbaar zijn met de bestemming van deze goederen, te weten het gebruik door allen, zonder onderscheid van de persoon (Cass. 25 september 2000, Arr. Cass. 2000, 1428). Daarbovenop wordt, gelet op de bijzondere aard van dit decreet, de voorwaarde gesteld dat de zakelijke rechten slechts kunnen worden gevestigd indien zij op directe of indirecte wijze passen binnen de missie en/of de doelstellingen van de nv Vlaamse Havens, zoals nader bepaald in artikel 4 van dit voorstel.

Artikel 7

In dit artikel wordt de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de nv Vlaamse Havens geregeld. Deze bepaling is volledig gebaseerd op de standaardbepaling in het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid over samenwerkingsovereenkomsten met privaatrechtelijke extern verzelfstandigende agentschappen. In deze samenwerkingsovereenkomsten worden afspraken gemaakt over middelen versus prestaties en worden de klemtonen vanuit het beleid aangeduid en concreet vertaald in operationele doelstellingen.

De samenwerkingsovereenkomst regelt tevens dat en de wijze waarop de nv Vlaamse Havens als holding-maatschappij voor elk van de te realiseren zeeluisen een dochterentiteit zal oprichten. Een dergelijke afzonderlijke realisatie, beheer en financiering per zeeluis biedt de vereiste transparantie en biedt ook de nodige garanties voor de financierbaarheid en het bepalen van een marktconforme vergoeding die door het respectievelijke havenbedrijf betaald moet worden op basis van hun respectieve sluisen.

In de samenwerkingsovereenkomst wordt ook toegezien op de belangen van de havenbedrijven.

Artikel 8

Omdat de kapitaalsinjectie van de Vlaamse Regering een beperkt deel van de kostprijs van de opdracht van de nv Vlaamse Havens zal kunnen dekken, kunnen de nv Vlaamse Havens en/of haar dochteronderne-

mingen leningen en kredieten op de private kapitaalmarkt aangaan, of obligaties uitgeven. De Vlaamse Regering kan een gewestwaarborg verlenen aan deze kredieten en leningen, respectievelijk uitgifte van obligaties. Dat zal de onderhandelingspositie van de nv Vlaamse Havens en/of haar dochterondernemingen versterken ten aanzien van de kredietverstrekkers, respectievelijk inschrijvers op de obligaties.

Artikel 9

In dit artikel wordt de verplichting ingeschreven dat het Vlaamse Gewest steeds moet beschikken over ten minste de helft plus één van de aandelen van de nv Vlaamse Havens. Dankzij deze bepaling behoudt het Vlaamse Gewest de controle over de uitvoering van de overheidstaak. Verder wordt de mogelijkheid opengelaten om ook andere openbare besturen of rechtspersonen die afhangen of gecontroleerd worden door het Vlaamse Gewest te laten participeren.

Artikel 10

In dit artikel wordt het toezicht op de nv Vlaamse Havens bepaald. Gelet op het feit dat gekozen werd voor een privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap, zal men als overheid voor dit toezicht moeten terugvallen op het aandeelhouderschap en de klassieke private toezichtsmechanismen. De samenwerkingsovereenkomst kan een en ander wel nader bepalen zonder de zelfstandige en autonome positie van het agentschap in gedrang te brengen.

Artikel 11

Dit artikel voegt een aantal bepalingen toe die nuttig en/of nodig zijn voor de werking van nv Vlaamse Havens.

HOOFDSTUK III

Wijziging van het Havendecreet

Artikel 12

Deze bepaling voegt een tweede paragraaf toe aan artikel 29 van het Havendecreet om de Vlaamse Regering de mogelijkheid te geven om de verantwoorde-

lijkheid voor de uitvoering en de financiering van de aanleg en terbeschikkingstelling van de nieuwe zee-sluizen toe te vertrouwen aan de nv Vlaamse Havens en haar dochterondernemingen.

Deze nv Vlaamse Havens wordt er voor alle duidelijkheid toe gemachtigd om de door haar per realisatieproject op te richten dochterentiteit te betrekken bij de uitoefening van haar taken.

Artikel 13

Deze bepaling breidt artikel 29bis van het Havendecreet uit, zodat binnen de perken van de begroting een subsidiëring van de aanlegkosten van zeesluizen wordt gegarandeerd aan de havenbedrijven. De Vlaamse Regering zal daarbij een uniform minimumpercentage hanteren.

HOOFDSTUK IV

Inwerkingtreding

Artikel 14

Bepaling van inwerkingtreding van dit decreet.

Dirk DE KORT

Robert VOORHAMME

Carl DECALUWE

Marc VAN DEN ABEELLEN

Fientje MOERMAN

Jan ROEGIERS

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° het Kaderdecreet: het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003;
- 2° het Havendecreet: het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens.

Tenzij anders is bepaald, hebben de begrippen die in dit decreet worden gebruikt de betekenis die aan die begrippen gegeven wordt in het Havendecreet.

HOOFDSTUK II

Machtiging tot oprichting van de nv Vlaamse Havens

AFDELING I

Machtiging tot oprichting

Artikel 3

§1. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om namens het Vlaamse Gewest, onder de voorwaarden bepaald in dit decreet, de naamloze vennootschap Vlaamse Havens, hierna de nv Vlaamse Havens genoemd, op te richten dan wel mee te werken aan de oprichting ervan. De nv Vlaamse Havens is een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap, als bedoeld in artikel 29 van het Kader-

decreet. De bepalingen van het Kaderdecreet zijn van toepassing op de nv Vlaamse Havens.

§2. De statuten van de nv Vlaamse Havens en elke wijziging daaraan, worden ter kennisgeving voorgelegd aan de Vlaamse Regering en medegedeeld aan het Vlaams Parlement.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt tot welk homogeen beleidsdomein het agentschap behoort.

AFDELING II

Missie, taken en bevoegdheden

Artikel 4

§1. De in artikel 3 bedoelde machtiging betreft het oprichten van een vennootschap die als missie heeft het realiseren en ter beschikking stellen van basisinfrastructuur in het kader van de verbetering van de maritieme toegangswegen tot elk havengebied.

§2. De nv Vlaamse Havens heeft tot taak het aansturen, het coördineren en de realisatie van de uitbreiding van de maritieme toegangswegen tot het havengebied van Antwerpen, het havengebied van Brugge-Zeebrugge en het havengebied van Gent door middel van de aanleg, met inbegrip van de financiering, van nieuwe zeesluizen en aanhorigheden met het oog op de terbeschikkingstelling aan de respectievelijke havenbedrijven.

De nv Vlaamse Havens zal hiertoe voor elke te realiseren nieuwe zeesluis een dochteronderneming oprichten die belast wordt met de aanleg en terbeschikkingstelling van de betrokken zeesluis aan het betrokken havenbedrijf, zonder dat hiertoe enige nadere machtiging van de Vlaamse Regering vereist is.

§3. De nv Vlaamse Havens en haar dochterondernemingen kunnen alle handelingen en activiteiten verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks bijdragen tot de verwezenlijking van de opdrachten, vermeld in §2, met inbegrip van, maar niet beperkt tot, rechtstreeks of onrechtstreeks deelnemen aan vennootschappen, verenigingen, samenwerkingsverbanden

en andere rechtspersonen, en het sluiten van overeenkomsten met de havenbedrijven overeenkomstig het Havendecreet.

AFDELING III

Werking en middelen

Artikel 5

De nv Vlaamse Havens moet jaarlijks een financiële planning opstellen voor de realisatie van haar opdrachten.

Artikel 6

§1. De Vlaamse Regering is gemachtigd om personeelsleden van de Vlaamse ministeries, IVA's met rechtspersoonlijkheid en publiekrechtelijke EVA's, zoals omschreven in het Kaderdecreet, overeenkomstig te bepalen regelen ter beschikking te stellen van de nv Vlaamse Havens.

§2. De Vlaamse Regering kan tevens infrastructuur overeenkomstig te bepalen regelen ter beschikking stellen van de nv Vlaamse Havens en haar dochterondernemingen. De terbeschikkingstelling geldt slechts tot wederopzegging, zonder dat hieruit schadeloosstelling jegens het Vlaamse Gewest kan worden geëist door de nv Vlaamse Havens of haar dochterondernemingen.

§3. De Vlaamse Regering, voor het Vlaamse Gewest, en de nv Vlaamse Havens en haar dochterondernemingen kunnen, in het kader van de missie en de doelstellingen van de nv Vlaamse Havens, zoals bepaald in artikel 4 van dit decreet, zakelijke rechten vestigen op de onroerende goederen die behoren tot het openbaar domein, voor zover de te vestigen zakelijke rechten niet kennelijk onverenigbaar zijn met de bestemming van deze goederen.

Artikel 7

De nv Vlaamse Havens en de Vlaamse Regering sluiten een samenwerkingsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 31 van het Kaderdecreet.

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt ten minste de krachtlijnen van de uit te voeren taken, de infor-

matie- en rapportageverplichtingen inzake de taken en de financiële situatie, de door de nv Vlaamse Havens voor elke nieuwe zeesluis op te richten dochteronderneming, de voorwaarden tot eventuele terbeschikkingstelling aan de nv Vlaamse Havens of haar dochterondernemingen van personeelsleden, infrastructuur of andere middelen, de nadere bepalingen betreffende het beheer, het toezicht en de werking van de nv Vlaamse Havens, de duur, opzeggings- en verlengingsmogelijkheden van de samenwerkingsovereenkomst.

Artikel 8

De Vlaamse Regering kan bij afzonderlijk besluit aan bepaalde leningen aangegaan door, obligaties uitgegeven door of schulden van de nv Vlaamse Havens en haar dochterondernemingen een gewestwaarborg toekennen op basis van de op dat moment vigerende regelgevende bepalingen.

AFDELING IV

Aandeelhouderschap

Artikel 9

§1. Het Vlaamse Gewest moet steeds direct of indirect beschikken over ten minste de helft plus een van de aandelen in het maatschappelijk kapitaal van de nv Vlaamse Havens.

§2. Met akkoord van de Vlaamse Regering en mits toetreding tot de samenwerkingsovereenkomst, zijn de Vlaamse openbare instellingen, alsook de rechtspersonen die afhangen van of gecontroleerd worden door het Vlaamse Gewest of de Vlaamse openbare instellingen gemachtigd in te schrijven op het kapitaal van de nv Vlaamse Havens.

AFDELING V

Toezicht

Artikel 10

De samenwerkingsovereenkomst, het ondernemingsplan en het jaarverslag van de nv Vlaamse Havens en haar dochterondernemingen worden jaarlijks

bezorgd aan de Vlaamse Regering, die ze ter kennis brengt van het Vlaams Parlement.

AFDELING VI

Slotbepaling

Artikel 11

§1. Voor de toepassing van de gewestelijke, provinciale en gemeentelijke belastingen en retributies wordt de nv Vlaamse Havens gelijkgesteld met het Vlaamse Gewest.

§2. De ambtenaren van het Bestuur der BTW, Registratie en Domeinen, zijn bevoegd om de akten te verlijden ten name of ten bate van de nv Vlaamse Havens, waaronder de akte betreffende de oprichting van de nv Vlaamse Havens.

§3. De nv Vlaamse Havens treedt van rechtswege in de rechten en verplichtingen van het Vlaamse Gewest, die betrekking hebben op de aan haar overgedragen overeenkomsten, opdrachten, taken en bevoegdheden overeenkomstig dit decreet.

HOOFDSTUK III

Wijziging van het Havendecreet

Artikel 12

Aan artikel 29 van het Havendecreet, waarvan de bestaande tekst §1 zal vormen, wordt een §2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. In afwijking van §1 en artikel 9, draagt het Vlaamse Gewest de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en de financiering van de aanleg en terbeschikkingstelling van de nieuw te realiseren zeesluizen op het ogenblik van de oprichting van de nv Vlaamse Havens over aan die vennootschap.

Het voorgaande lid doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de havenbedrijven voor de instandhouding, de exploitatie en het onderhoud, met inbegrip van het verwerken van de specie, van de binnen het havengebied gelegen zeesluizen.”

Artikel 13

In artikel 29bis van het Havendecreet wordt tussen de woorden “aan de havenbedrijven voor” en de woorden “de instandhouding” de woorden “de aanleg en” ingevoegd.

HOOFDSTUK IV

Inwerkingtreding

Artikel 14

Dit decreet treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Dirk DE KORT

Robert VOORHAMME

Carl DECALUWE

Marc VAN DEN ABEELLEN

Fientje MOERMAN

Jan ROEGIERS